

СИНТЕЗ ТА АНАЛІЗ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ РЕЧОВИН

Рекомендована д.х.н., професором В.В.Болотовим

УДК 547.853.7'857.3/7

СИНТЕЗ КОНДЕНСОВАНИХ ГЕТЕРОЦИКЛІЧНИХ СИСТЕМ НА ОСНОВІ 1,4,6-ТРИАМІНО-1,2-ДИГІДРО-2-ПІРИМІДИНТІОНУ

О.В.Колесников, В.П.Черних, Л.А.Шемчук, Х.М.Канаан

Національний фармацевтичний університет

Синтезовано та охарактеризовано ряд раніше не описаних конденсованих гетероциклічних систем на основі 1,4,6-триаміно-1,2-дигідро-2-піримідинтіону — потенційних біологічно активних сполук.

Похідні піримідину знайшли широке застосування в медичній практиці [1, 11, 15, 16]. Проведений нами літературний огляд показав, що похідні піримідину і сьогодні є об'єктами інтенсивних досліджень. В основному роботи проводяться за двома напрямками: це синтез нових похідних піримідину з різноманітними замісниками в ядрі та створення нових гетероциклічних систем на основі піримідину. До другого напрямку відноситься синтез пуринів за класичним методом, що полягає у взаємодії 4,5-діамінопіримідинів з карбонільними сполуками [4, 5, 7, 10, 12]. На основі 1,6 діамінопіримідинів та 1,2-дикарбонільних сполук отримані відповідні піримідинотриазинові структури, які виявили різноманітну біологічну активність [8, 9, 14, 17]. Велика кількість робіт присвячена синтезу піримідооксазинів на основі 5-амінооротової кислоти [2, 3, 6]. Нові конденсовані сполуки утворюються при алкілуванні 1,3 та 1,4-дигалогеновуглеводнями похідних піримідину, реакція перебігає за участю циклічних атомів азоту [13].

Ми здійснили синтез нових конденсованих гетероциклічних систем на основі 1, 4, 6-триаміно-1Н-піримідин-2-тіону (3) (схема синтезу конденсованих гетероциклічних систем на основі 1,4,6-триаміно-1,2-дигідро-2-піримідинтіону). Препаративним методом синтезу сполуки (3) є конденсація тіосемікарбазиду з малонодинітрилом у присутності етилату натрію, вихід становив 34% [18-20]. При збільшенні часу проведення реакції з 8 до 16 годин та заміні етилату натрію на метилат вихід збільшується до 70%.

При взаємодії триамінопіримідину (3) з сечовиною, тіофосеном, альдегідами або кетонами утворюються відповідні триазолопіримідини (4, 5, 13а-д). У результаті реакції триамінопіримідину (3) з хлорангідридами моноефірів дикарбонових кислот були одержані конденсовані структури (9-11), синтезовані без виділення проміжних продуктів (7а-д, 8а-д).

Піримідинтриазинові структури були отримані при взаємодії триамінопіримідину (3) з 1,2-дикарбонільними речовинами, у разі взаємодії з діетил-оксолатом утворюється речовина (14), а при взаємодії з діацетилом — речовина (16). Триазинопіримідин (14) реагує з о-фенілендіаміном, утворюючи тетрациклічну конденсовану речовину (15), а реакція з тіосемікарбазидом приводить до утворення трициклічної речовини (17).

Будова синтезованих сполук була доведена за допомогою елементного аналізу та інструментальних методів (табл. 1 та 2), ІЧ-спектри вимірювали на спектрофотометрі "Specord M 80" в таблетках КВг; в ІЧ спектрах синтезованих сполук містяться характеристичні смуги поглинання (ν , cm^{-1}) 3100-3300 (NH), 1720 (C=O). ЕСП вимірювали на спектрофотометрі "Specord M 40" у розчині $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$. ПМР спектри знімали при частоті 400 МГц. Дані елементного аналізу на вміст відповідають вирахованим.

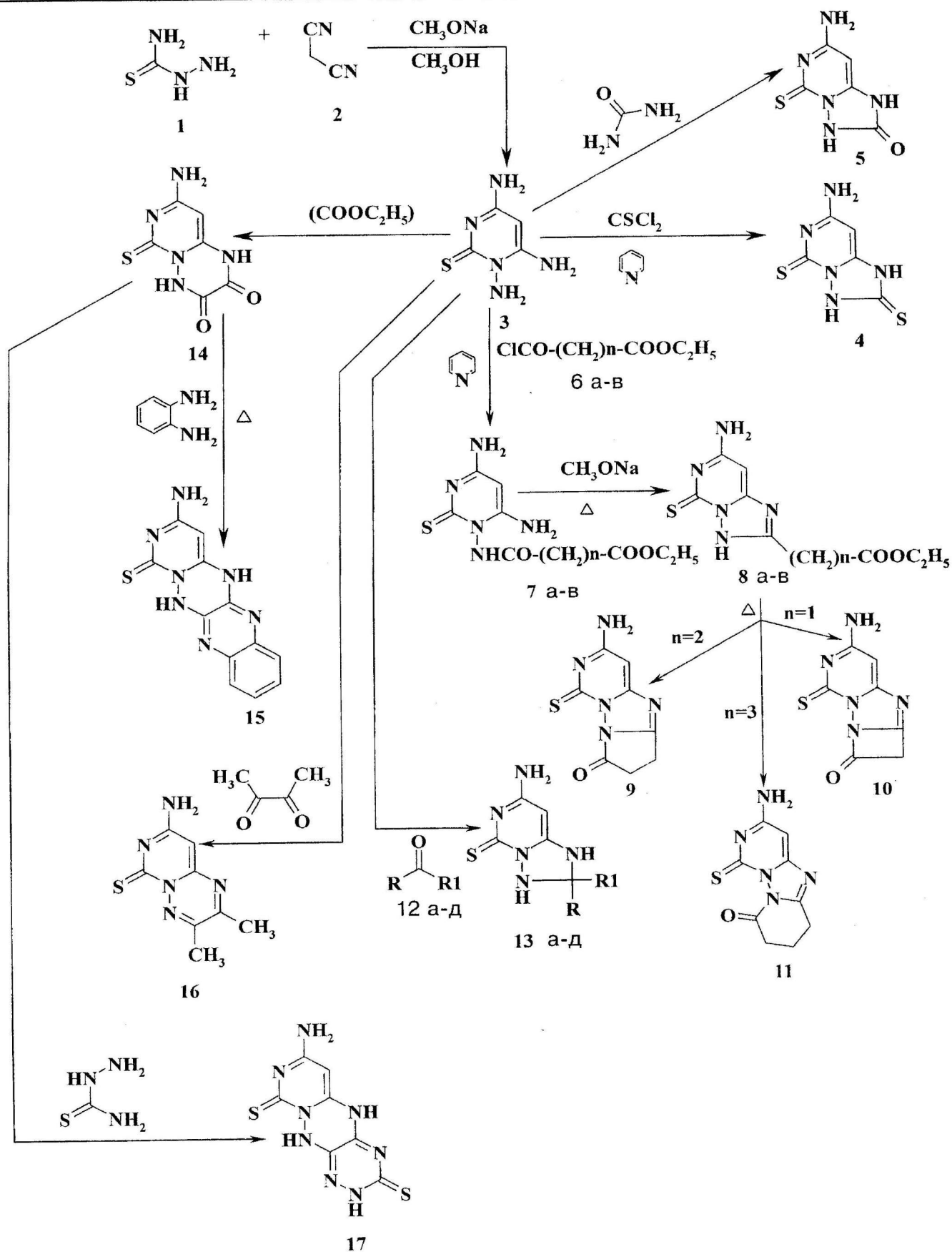
Експериментальна частина

Сполука 1, 4, 6-триаміно-1Н-піримідин-2-тіон була отримана раніше за методикою роботи [14-16].

Синтез 7-аміно-1,2,3,5-тетрагідро[1,2,4]триазоло[1,5-с]піримідин-2,5-дитіону (4).

До розчину 0,01 Моль сполуки (3) в спирт додають 0,01 Моль піридину і 0,01 Моль тіофосгену по краплях, охолоджують, залишають на ніч до виділення красивих білих кульок.

Синтез 7-аміно-5-тіоксо-1,2,3,5-тетрагідро[1,2,4]триазоло[1,5-с]піримідин-2-ону (5).

Де: $n = 1$ (а); 2 (б); 3 (в).

R та $R1 = H$ та H (а); CH_3 та H (б); Ar та H (в); CH_3 та CH_3 (г); Ar та CH_3 (д).

Схема. Синтез конденсованих гетероциклічних систем на основі 1,4,6-триаміно-1,2-дигідро-2-піримідиніону.

Таблиця 1

Дані елементного аналізу синтезованих сполук

№ сполуки	Знайдено, %			Брутто-формула	Вирахувано, %		
	C	H	N		C	H	N
4	30,16	2,57	35,32	C ₅ H ₅ N ₅ S ₂	30,14	2,53	35,15
5	32,67	2,70	38,28	C ₅ H ₅ N ₅ OS	32,78	2,75	38,23
7a	39,90	4,75	25,88	C ₉ H ₁₃ N ₅ O ₃ S	39,85	4,83	25,81
7б	42,16	5,36	24,56	C ₁₀ H ₁₅ N ₅ O ₃ S	42,10	5,30	24,55
7в	44,16	5,77	23,46	C ₁₁ H ₁₇ N ₅ O ₃ S	44,14	5,72	23,40
8a	42,66	4,37	27,69	C ₉ H ₁₁ N ₅ O ₂ S	42,68	4,38	27,65
8б	44,90	4,93	26,23	C ₁₀ H ₁₃ N ₅ O ₂ S	44,93	4,90	26,20
8в	46,93	5,34	24,88	C ₁₁ H ₁₅ N ₅ O ₂ S	46,96	5,37	24,89
9	43,44	3,16	31,66	C ₈ H ₇ N ₅ OS	43,43	3,19	31,66
10	40,56	2,47	33,85	C ₇ H ₅ N ₅ OS	40,58	2,43	33,80
11	47,80	5,29	27,89	C ₁₀ H ₁₃ N ₅ OS	47,79	5,21	27,87
13a	35,43	4,15	41,35	C ₅ H ₇ N ₅ S	35,49	4,17	41,39
13б	39,32	4,93	38,24	C ₆ H ₉ N ₅ S	39,33	4,95	38,22
13в	53,85	4,56	28,57	C ₁₁ H ₁₁ N ₅ S	53,86	4,52	28,55
13г	42,64	5,64	35,53	C ₇ H ₁₁ N ₅ S	42,62	5,62	35,50
13д	63,53	4,75	21,76	C ₁₇ H ₁₅ N ₅ S	63,53	4,70	21,79
14	34,15	2,44	33,12	C ₆ H ₅ N ₅ O ₂ S	34,12	2,39	33,16
15	50,85	3,22	34,62	C ₁₂ H ₉ N ₇ S	50,87	3,20	34,61
16	46,38	4,40	33,80	C ₈ H ₉ N ₅ S	46,36	4,38	33,79
17	31,54	2,23	42,10	C ₇ H ₆ N ₈ S ₂	31,57	2,27	42,08

Таблиця 2

Фізико-хімічні характеристики синтезованих сполук

Сполука	Вихід, %	Брутто-формула	Т. пл, °C
3	55	C ₄ H ₇ N ₅ S	292
4	77	C ₅ H ₅ N ₅ S ₂	280
5	54	C ₅ H ₅ N ₅ OS	272
6	70	C ₆ H ₅ N ₅ O ₂ S	274
7a	67	C ₉ H ₁₃ N ₅ O ₃ S	296
7б	43	C ₁₀ H ₁₅ N ₅ O ₃ S	268
7в	54	C ₁₁ H ₁₇ N ₅ O ₃ S	269
8a	56	C ₉ H ₁₁ N ₅ O ₂ S	284
8б	58	C ₁₀ H ₁₃ N ₅ O ₂ S	291
8в	45	C ₁₁ H ₁₅ N ₅ O ₂ S	250
9	67	C ₇ H ₅ N ₅ OS	275
10	34	C ₈ H ₇ N ₅ OS	274
11	54	C ₉ H ₉ N ₅ OS	262
12	56	C ₈ H ₉ N ₅ S	287
13	60	C ₁₂ H ₉ N ₇ S	>300
14a	63	C ₅ H ₇ N ₅ S	257

При кип'ятінні сечовини протягом 2 годин з розчином сполуки (3) в спиртовому розчині утворюється сполука жовтуватого кольору (5).

Синтез 8-аміно-6-тіоксо-1,3,4,6-тетрагідро-2Н-піримідо[1,6-б][1,2,4]триазин-2,3-діону (14).

До розчину 0,01 Моль сполуки (3) у спирт додаємо 0,015 Моль діетилхлоридату та нагріваємо на масляній бані протягом 16 годин, залишаємо, за ніч виділяється пухкий білий осад.

Синтез 3-аміно-5,12-дигідро-1Н-піримідо[1',6':2,3][1,2,4]триазино[5,6- b]хіноксалін-1-тіону (15).

Нагріваємо до розчинення 0,01 Моль сполуки (6) в ДМФА, додаємо 0,018 Моль о-фенілендіаміну та нагріваємо реакційну суміш протягом 72-х годин, утворюється коричневий мілкий осад.

Синтез 8-аміно-2,3-диметил-6Н-піримідо[1,6-б][1,2,4]триазин-6-тіону (16).

До 0,01 Моль сполуки (3), розчиненої у ДМФА, додаємо по краплях 0,015 Моль бутандіону-2,3 (діацетилю), нагріваємо суміш протягом 15 хвилин, випадає яскраво жовтий осад із зеленою флюоресценцією.

Синтез 7-аміно-2,2-R,R₁-1,2,3,5-тетрагідро[1,2,4]триазоло[1,5-с]піримідин-5-тіонів (13 а-д).

Нагріваємо на масляній бані розчин 0,01 Моль сполуки (3) у спирт з відповідним карбонільним

реагентом (12 а-д) у кількості 0,02 Моль на протязі 10 годин, виділяється осад.

Синтез сполук 9-11.

Змішуємо 0,01 Моль сполуки (3), 0,011 Моль піридину та моноклорангідриду моноєфіру відповідної дикарбонової кислоти (16 а-в); при охолодженні залишаємо розчин на ніч, потім осад, що утворився, (8 а-д) нагріваємо в присутності

алкоголяту натрію випадає білий осад (9-11), фільтруємо його та сушимо.

Синтез 7-аміно-2,5,9,11-тетрагідро-3Н-піримідо [1,6-б][1,2,4]триазино[5,6-е][1,2,4]триазин-3,9-дитіону(17).

До сполуки (6) у ДМФА додаємо тіосемікарбазид та нагріваємо суміш протягом 72 годин, випадає сірий осад сполуки (17).

ЛІТЕРАТУРА

1. Блохина Н.Н. Химиотерапия злокачественных опухолей. — М.: Медицина, 1977. — С. 99-117.
2. Бриткова Н.Е., Елина А.С. // ХГС. — 1977. — №4. — С. 517-520.
3. Бриткова Н.Е., Чхиквадзе К.А., Магидсон О.Ю. // ХГС. — 1973. — №2. — С. 270-272.
4. Генкин Е.И., Преображенский Н.А. Химия органических лекарственных веществ. — М.: Мос. хим. изд., 1953. — С. 363-433.
5. Гетероциклические соединения / Под ред. Р.Эльдерфилда. — М.: Иностран. лит., 1960. — С. 195-268.
6. Голомолзин Б.В., Аношина Г.М. // Хим.-фарм. журн. — 1975. — Т. 25, №10. — С. 17-19.
7. Джилкрист В.Г. Химия гетероциклических соединений. — М.: Мир, 1998. — С. 299-440.
8. Заявка 4137437 ФРГ, МКІ⁵ С 07 D 513/04, А 61 К 31/505 / Furrer Harald, Gebert Ulrich, Granzer Erno; Hoechst AG. — №P4137437.1; Заявл.: 14.11.91. Оpubл.: 19.05.93.
9. Заявка 474171 Япония, МКІ⁵ С 07 D 239/56, А 61 К 31/505 / Имаидзуми Масаеси, Сакада Синдзи, Кано Фумитаха; Ямаса сею к. к. — №2-186688; Заявл.: 13.07.90. Оpubл.: 09.03.92. // Кокай токке кохо. Сер. 3(2). — 1992. — 17. — С. 491-497.
10. Кочергин П.М., Александрова Е.В., Персанова Л.В. // Хим.-фарм. журн. — 2001. — Т.35, №7. — С. 41-45.
11. Машковский М.Д.. Лекарственные средства: в 2-х т. 12-е изд-е. — М.: Медицина, 1993. Т. 1. — 731 с., Т. 2. — 685 с.
12. Общая органическая химия / Под ред. Н.К.Кочеткова. — М.:Химия, 1985. — С. 118-185.
13. Оганисян А.Ш., Нораян А.С., Акопян А.Г. // Хим.-фарм. журн. — 2001. — Т.35. — №3. — С. 9-11.
14. Пат. 5219857 США, МКІ⁵ А 61 К 31/495, 31/535 / Tseng Shin S., Brabander Herbert J., Epstein Joseph W.; Amtrican Cyanamid Co. — №869573; Заявл.: 15.04.92. Оpubл.: 15.06.93.; НКІ 514/258.
15. Проценко Л.Д., Булкина З.П. Химия и фармакология синтетических противоопухолевых соединений. — К.: Наукова думка, 1985. — С. 172-198.
16. Солдатенков А.Т., Колядина Н.М., Шендрик И.В. Основы органической химии лекарственных веществ. — М.: Химия, 2001. — С. 147-156.
17. Mohamed F.K. // J. Serb. Chem. Soc. — 1993. — Vol. 58, №6. — P. 405-410.
18. Tamura Y. // Synthesis. — 1977. — Vol. 2. — P. 1-5.
19. Taylor E.C., Morrison R.W // J. Angew. Chem. — 1965. — Vol. 77. — P. 859.
20. Taylor E.C., Morrison R.W // J. Org. Chem. — 1967. — Vol. 32. — P. 2379-2382.

УДК 547.853.7'857.3/7

СИНТЕЗ КОНДЕНСИРОВАННЫХ ГЕТЕРОЦИКЛИЧЕСКИХ СИСТЕМ НА ОСНОВЕ 1,4,6-ТРИАМИНО-1,2-ДИГИДРО-2-ПИРИМИДИНТИОНА

А.В.Колесников, В.П.Черных, Л.А.Шемчук, Х.М.Канаан
Синтезирован и охарактеризован ряд раньше не описанных конденсированных гетероциклических систем на основе 1,4,6-триамино-1,2-дигидро-2-пиридиндитиона — потенциально биологически активные вещества.

UDC 547.853.7'857.3/7

SYNTHESIS OF CONDENSED HETEROCYCLIC SYSTEMS ON THE BASIS OF 1,4,6-TRIAMINO-1,2-DIHYDRO-2-PYRIMIDINETHIONE

A.V.Kolesnikov, V.P.Chernykh, L.A.Shemchuk, H.M.Kanaan
We have synthesized and characterized the line of not early described condensed heterocyclic systems on the basis of 1,4,6-triamino-1,2-dihydro-2-pyrimidinethione — potentially biologically active substances.